

*Омельяненко В.А. – к.е.н., доцент, доцент кафедри
бізнес-економіки та адміністрування
Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка, м. Суми*

СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ

Потенційні переваги високих технологій є значними, проте вони вимагають уваги держави та значних інвестицій, що разом формують умови їх впровадження та розвитку.

Якщо держава буде чекати реалізації потенціалу впливу технології на економіку, буде пізно скористатися перспективами, і перевагами або належним чином реагувати на наслідки. Таким чином, через наявність або відсутність проактивної політики країни можуть підніматись на новий рівень розвитку, а також втрачати позиції [1].

При цьому варто враховувати й сучасні тренди, зокрема прискорення темпів комерціалізації результатів досліджень, скорочення життєвих циклів технологій, а також зростання кількості учасників інноваційного процесу та зростаюча взаємозалежність між ними. Перераховані фактори вимагають формування системи інститутів як основи ефективності комерціалізації технологій, що дозволить знизити трансакційні витрати, ризики невизначеності, підвищити ступінь взаємодії економічних агентів.

При формуванні інституційних стратегій варто враховувати підходи експертів OECD, які визначають основні тенденції формування умов успішного трансферу технологій [2, С. 37]:

- інновації дедалі більше залежать від взаємодії науки та бізнесу, а також залучення інших стейкхолдерів інноваційного процесу;
- конкурентні ринки й прискорення темпів наукових і технологічних змін змушують використовувати більш інноваційні технології;
- співробітництво між компаніями сьогодні відіграє більш важливу роль та все частіше включає наукоємні послуги;
- малі та середні підприємства, особливо нові технологічні фірми, відіграють більшу роль у розробці і трансфері технологій;
- взаємозалежність національних інноваційних систем зростає в умовах глобалізації, що вимагає пошуку найбільш ефективних ніш в глобальних ланцюжках доданої вартості.

Останнім часом на перший план виходить підхід, відповідно до якого необхідно не стільки орієнтуватися на абсолютних лідерів, у яких вже вибудований власний ланцюжок

створення інновацій від фундаментальних досліджень до конкурентоздатних компаній, а більше розвивати власні унікальні компетенції та інноваційні системи.

В рамках методології OECD [3] для оцінки ефективності трансферу технологій використовують наступні провідні аспекти організаційно-економічних форм управління розвитком технологічних переваг:

1. Інноваційні підприємства (Канада, Франція, США) – визначення характеристик інноваційних фірм з метою визначення впливу державної політики на їх число й ефективність.

У країнах-лідерах, наприклад у США, приватний сектор забезпечує до 75% витрат на дослідження і розробки, а на частку 100 найбільших міжнародних корпорацій в цій країні припадає 90% цієї суми [4];

2. Інноваційні мережі (Данія) – мережі міжнародних зв'язків як на індивідуальному, так і на організаційному рівнях відіграють вирішальну роль для міжнародного розвитку фірми.

Наприклад, Європейська мережа центрів переваги в сфері нанобіотехнології «Nano2Life», створена в рамках VI Рамкової програми для перетворення надалі у віртуальний європейський нанотехнологічний інститут, об'єднує понад 200 дослідників 23 наукових центрів з 12 країн, включаючи 5 центрів у Канаді, США, Південній Кореї та Австралії, а також близько 30 асоційованих партнерів – представників промисловості та університети. В її рамках було організовано більш ніж 40 консорціумів з розробки спільних проектів, учасниками яких є компанії зі сфери біотехнологій (35%), приладобудування (32%), мікро- і нанотехнологій (по 14% відповідно) та комп'ютерної техніки (5%) [5].

3. Кластерні структури (Нідерланди) – дослідження інноваційної діяльності і трансферу технологій в рамках кластерів;

4. Мобільність людських ресурсів (Норвегія, Швеція та ЄС) – особливості впливу мобільності людських ресурсів на трансфер знань в інноваційних системах;

5. Організаційне відображення (Бельгія) – аналіз й порівняння інституційних наборів (профілів) національних інноваційних систем, а також кількісне порівняння міжнародних мереж науково-дослідної співпраці;

6. Інструментарій наздоганяючого розвитку (Південна Корея, КНР) – аналіз національних інноваційних систем в економіках «наздоганяючого» типу (створення базового науково-технічного рівня та інноваційної інфраструктури).

Таким чином, інституційні стратегії забезпечення трансферу технологій мають враховувати специфіку галузевих технологій та відповідних інноваційних мереж підтримки.

Література

1. Антонюк Л. Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: монографія. К.: КНЕУ, 2003. 394 с.
2. Чистые технологии добычи и переработки угля: Усиление коммерческих и политических стимулов промышленного внедрения ОЭСР. МЭА, 2010. 59 с. URL: www.iea.org/papers/2008/clean_coal_rus.pdf
3. Managing National Systems of Innovation. OECD. 1999.
4. Дежина И. «Тройная спираль» в инновационной системе. URL: <http://institutions.com/innovations/265-q-q-.html>
5. European Landmark in nanobiotechnology. – Nano2life. 2014. URL: http://www.nano2life.org/download/major_achievements.pdf